

**ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ**

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ԲՆԱԳԻՏԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ	ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅԱՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՍՈՂՈՒԼ	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ ԵՎ ՍՈՂՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	1105B4/21
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ՍԵՐՎԻՍ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	3-րդ կուրս/1-ին կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	<p>ՁԵՎԱՎՈՐԵԼ</p> <ul style="list-style-type: none"> Ներկայացնել ՀՀ բնական պայմանների ձևավորման օրինաչափությունները, երկրաբանության, լեռնագրության, բազմազանությունը, կլիմայի, ջրագրության, հողաբուսական ծածկի, կենդանական աշխարհի բազմազանությունը և նրանց օրինաչափությունները, Վերլուծել բնապահպանական ու էկոլոգիական խնդիրները: Մեծ ուշադրություն դարձնել այս կամ այն բաժնի շարադրման մեթոդներին և հաջողակությանը: Մեծ ուշադրություն դարձնել ուսանողների քարտեզի իմացությանը:
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	<ul style="list-style-type: none"> ԳԻՏԵԼԻՔ Նկարագրել ՀՀ տարածքի մակրո - մեզո- միկրոֆիզիկա-շխարհագրական դիրքերը, դրանց նշանակությունները, բնական պայմանների ձևավորման օրինաչափությունները, աշխարհագրական թաղանթի բոլոր բաղադրիչների փոխկապակցվածության պատկերը հանրապետության տարբեր տարածքային-ների վրա ձևավորված երկրահամակարգերի մեջ: Բացատրել ՀՀ տարածքի երկրաբանական կառուցվածքը, օգտակար հանածոների տեղաբաշխումը, կլիմայի, ջրային պաշարների, հողաբուսական ծածկույթի, կենդանական աշխարհի առանձնահատկությունները և առանձին տարածաշրջանների աշխարհագրական ընդհանուր բնութագրերը: ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ Որոշել քարտեզի վրա պատկերված ՀՀ տարածաշրջանների ֆիզիկաաշխարհագրական տարբերությունները, ցույց տալ այդ շրջանները: Բացահայտել ուղղաձիգ բնական գոտիականության ֆիզիկաաշխարհագրական օրինաչափությունները, ցույց տալ խոշորագույն հանքավայրերը, Տարբերել ծալքավոր, ծալքաբեկորավոր, հրաբխային կառույցները, միջլեռնային գոգավորությունները, ընդարձակ սարավանդները, դրանց առաջացման նախադրյալները: ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ Որոշել ՀՀ տարածքի վրա տեղի ունեցող ֆիզիկա- աշխարհագրական երևույթների զարգացման մեխանիզմները, հետազոտված և քարտեզագրված երևույթների տեղաբաշխման օրինաչափությունների բացահայտմանը: Բնական բոլոր բաղադրիչների փոխկապակցվածության միասնական արտահայտություններին, դրանց գնահատման և կանխատեսման, անվտանգ օգտագործման սկզբունքներին և հնարավորություններին:

<p>ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ - 4 • ԼՍԱՐԱՅԻՆ ԺԱՄ – 64 • ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ -32 • ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ –10 • ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ – 22 • ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ – 4
<p>ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ</p>	<p>Գիտելիքներ ՀՀ ֆիզիկաաշխարհագրական պայմանների և ռեսուրսների մասին՝ ավագ դպրոցի չափորոշիչներին համապատասխան</p>
<p>ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ</p>	<p>Նկարագրական, պատմական, շրջանացման, քարտեզագրման, համեմատական , դասախոսություն, սեմինար, գործնական, ինքնուրույն աշխատանք, քննարկումներ, Վենի դիագրամ</p>
<p>ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <<ՀՀ ֆիզիկական աշխարհագրություն>> դասընթացի առարկան, նպատակը, ուսումնասիրության մեթոդները, տեղը գիտության համակարգում: • Հայկական լեռնաշխարհը որպես ուրույն ֆիզիկաաշխարհագրական միավոր: • ՀՀ տարածքը որպես ալպ-հիմալայան համակարգի ամենադինամիկ մարզերից մեկը: • ՀՀ երկրաբանական զարգացման ընթացքը, ստրատիգրաֆիական կառուցվածքը: • ՀՀ ռելիեֆի ծագումնաբանական և ձևաբանական տիպերը: • ՀՀ լեռնագրական մարզերը: • ՀՀ օգտակար հանածոները և նրանց տեղաբաշխումը: • ՀՀ կլիմայական պայմանները, կլիման ձևավորող գործոնները: • ՀՀ ջրագրությունը, գետային համակարգերի բաշխվածությունը, լճային զոգավորությունների հիմնական տեսակները և առաջացման առանձնահատկությունները: • ՀՀ հողային ծածկույթը: • ՀՀ բուսական ծածկույթը: • ՀՀ կենդանական աշխարհը: • ՀՀ բնական լանդշաֆտային գոտիները, դրանց տեղաբաշխման օրինաչափությունները և բնութագիրը • ՀՀ ֆիզիկաաշխարհագրական շրջանները • ՀՀ բնական ռեսուրսների ռացիոնալ օգտագործումը և բնության պահպանությունը
<p>ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>ՀԻՄՆԱԿԱՆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հ. Կ. Գաբրիելյան – Հայկական լեռնաշխարհ, Երևան, 2000 2. Հայկական ՍՍՀ ֆիզիկական աշխարհագրություն, հեղինակների կոլեկտիվ, ԳԱԱ Երևան, 1971 3. Կ. Հ. Օհանյան–Հայկական ՍՍՀ տարածքի ֆիզիկաաշխարհագրական շրջանացումը, Եր. 1965 4. Ա. Գ. Ներսիսյան – Հայաստանի կլիման , Երևան, 1964
<p>ԼՐԱՑՈՒՑԻԶ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հայկական ՍՍՀ գեոմորֆոլոգիա, Երևան, 1986 2. Հ. Կ. Գաբրիելյան - Գետերի էրոզիան Հայկական ՍՍՀ -ում, Երևան, 19732. 3. Ա. Լ. Թախտաջյան – Հայաստանի բուսական աշխարհը, Երևան, 1946 4. Խ. Պ. Միրիմանյան - Բնության պահպանության հիմնական խնդիրները, Եր. 1979 5. Կ. Հ. Օհանյան–Հայկական ՍՍՀ գետերն ու լճերը, Երևան, 1961 6. Геология Армянской ССР, том 1, Եր. 1975 7. А.Т. Асланян – Региональная геология Армении, Եր. 1958 8. С.П. Бальян – Структурная геоморфология Армянского нагорья и окаймляющих областей, Եր. 1969

9. Л. Н. Зограбян – Орография Армянского нагорья, Ер. 1979
 10. Х. П. Мириманян - Черноземы Армении М- Л, 1941
 11. А. Б. Багдасарян- Климат Армянской ССР, Ер. 1958

ՄՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ
 ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ

Ստուգողական աշխատանք, բանավոր ստուգում
 Ընթացիկ ստուգումներ
 Նախատեսված է 2 ընթացիկ գրավոր ստուգում՝ ստուգողական աշխատանքներ, յուրաքանչյուրը 100 միավոր առավելագույն արժեքով:
 Հարցատոմսը պարունակում է 7 հարց՝ 20,20,15,15,10,10,10 միավորային արժեքներով:
 Եզրափակիչ ստուգումը բանավոր է, 100 միավոր առավելագույն արժեքով:
 Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ 35,35,30 միավորային արժեքներով:

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
 ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ
 ԿՇԻՌ

1. Բաղադրիչ 1- 10% (հաճախումներ)
2. Բաղադրիչ 2-20% (ընթացիկ ստուգում 1-ին)
3. Բաղադրիչ 3-20% (ընթացիկ ստուգում 2-րդ)
4. Բաղադրիչ 4-40% (ամփոփիչ ստուգում)
5. Բաղադրիչ 5-10% (ընթացիկ ակտիվություն)

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
 ՄԱՆԴՂԱԿ

Տառային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը	ԳՊՄԻ գնահատական
A+	5+	96-100
A	5	91-95
A-	5-	86-90
B+	4+	81-85
B	4	76-80
B-	4-	71-75
C+	3+	66-70
C	3	61-65
C-	3-	40-60
D	2	Մինչև 39

ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԾԱՆՐԱԲԵՌՆՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԺԱՄԱՆԱԿԸ

կրեդիտ/կրեդիտ ժամ 4/120

Հ/Հ	Թ Ե Մ Ա	Լսարանային ժամեր			Ուսանողի ինքնուրույն աշխատածանանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատածանանակը
		Դասախոսություն	սեմինար	Գործնական		
1.	Հայկական լեռնաշխարհի դիրքը, տարածքը և սահմանները, այն որպես ուրույն ֆիզիկաաշխարհագրական միավոր	2			1	3
2.	Հայկական լեռնաշխարհի եզրային ծալքաբեկորավոր լեռները	2			1	3
3.	Հայկական բարձրավանդակ, միջլեռնային գոգավորություններ: Հայկական լեռնաշխարհի կլիման	2			1	3
4.	Հայկական լեռնաշխարհի ռելիեֆի ձևաչափական տարրերի քարտեզագրում			2	2	4
5.	Հայկական լեռնաշխարհի ջրագրությունը			2	1	3
6.	Հայկական լեռնաշխարհի կլիման և ջրագրությունը		2		1	3
7.	Հայկական լեռնաշխարհի լանդշաֆտային գոտիները		2		2	4
8.	ՀՀ տեղը, դիրքը, սահմանները և երկրաբանական կառուցվածքը, օգտակար հանածոները	2			1	3
9.	ՀՀ տեկտոնական միավորների առանձնացումը		2		1	3
10.	ՀՀ ռելիեֆը: Փոքր Կովկասի ներքին լեռնաշղթաների և խոշոր հովիտների ենթամարզ	2			1	3
11.	Ենթամարզի ճկվածքային գոգավորությունները	2			1	3
12.	Փոքր Կովկասի ներքին լեռնաշղթաների և խոշոր հովիտների ենթամարզ		2		2	4
13.	Փոքր Կովկասի արտաքին լեռնաշղթաների և խոշոր հովիտների ենթամարզ	2			1	3
14.	Վիրահայոց , Փամբակի, Բազումի լեռներ		2		1	3
15.	Փոքր Կովկասի արևելյան լեռնաշղթաների մարզ	2			1	3
16.	Փոքր Կովկասի ներքին, արտաքին և արևելյան լեռնաշղթաների և խոշոր հովիտների ենթամարզեր			2	2	4
17.	ՀՀ հրաբխային լեռների և սարավանդների մարզ	2			1	3
18.	Աշոցքի ենթամարզ		2		1	3
19.	Արագած- Սյունիքի ենթամարզի ընդհանուր բնութագիրը	2			1	3
20.	ՀՀ հրաբխային լեռների և սարավանդների մարզ			2	1	3
21.	Արագած, Գեղամա , Վարդենիսի լեռնավահաններ: Սյունիքի հր. լեռնագանգված		2		2	4
22.	Հրաբխաերոզիոն սարավանդներ: Էրոզիոն խոշոր հովիտներ	2			1	3
23.	Հարավային ծալքաբեկորավոր լեռների մարզ: Ուրծ - Վայքի ուղիղ տեկտոնական ռելիեֆով լեռնային միավորներ	2			1	3
24.	Ուրծ - Վայքի շրջված տեկտոնական ռելիեֆով լեռնային միավորներ: Էրոզիոն խոշոր հովիտներ:	2			1	3
25.	Ուրծ - Վայքի ենթամարզի լեռնագրությունը		2		2	4
26.	Զանգեզուրի լեռնագրական մարզ: Միջինարաքսյան գոգավորություն	2			1	3
27.	Զանգեզուրի ենթամարզի լեռնագրությունը		2		1	3
28.	ՀՀ կլիմայաստեղծ գործոնները և կլիմայի բնութագիրն ըստ օդերևութաբանական տարրերի: ՀՀ կլիմայի տիպերը:		2		2	4
29.	ՀՀ ջրագրությունը	2			1	3
30.	ՀՀ հողաբուսական ծածկը և կենդանական աշխարհը:	2			2	4
31.	ՀՀ լանդշաֆտային գոտիները: Ֆիզիկաաշխարհագրական շրջանացում:		2		2	3
32.	ՀՀ գետերի շրջանացում` ըստ ավազանների և ջրաբանական			2	2	4

	ցուցանիշների վերլուծություն					
	Ընթացիկ ստուգում 1					5
	Ընթացիկ ստուգում 2					5
	Ամփոփիչ ստուգում					5
	Ընդամենը					120